

Naravoslovna dediščina Idrije povezana v Geopark

(Martina Peljhan, Mojca Kavčič, Bojan Režun)

Uvod

Območje idrijske občine ima izjemno bogato geološko dediščino, ki jo s projektom Geoparka želimo na poljuden način predstaviti širši javnosti.

Kljub temu, da se z geološkimi pojavi srečujemo vsak dan, je včasih težko na poljuden način razložiti nastanek zapletene zgradbe ozemlja. Nivo znanja v šolah je vedno višji, današnje poznavanje naravoslovja, predvsem geologije pa izjemno skromno.

Kaj je Geopark?

Geopark je določeno območje z izjemnimi naravnimi danostmi, v katerem se lokalno prebivalstvo poveže z namenom varovati naravo in skrbeti za razvoj podeželja. Osnovne naloge geoparka so **zaščita** in **ohranitev** geološke dediščine, **izobraževanje** ter **sodelovanje z lokalnimi skupnostmi**. Pomembna je povezanost, spoštovanje in sožitje prebivalcev z naravo.

Geopark združuje in povezuje naravno in kulturno dediščino z muzeji, informacijskimi centri, gostilnami, kmečkimi turizmi in lokalnimi trgovinami z domačo obrtjo. Podpira in spodbuja izdelovanje in trženje domače obrti, razvoj turistične ponudbe na podeželju, skrbi za izobraževanje lokalnih vodičev, katerih prvenstvena naloga pa je varovanje in promocija narave.

Ideja o ustanovitvi mreže geoparkov se je porodila na Mednarodnem geološkem kongresu leta 1997 na Kitajskem, kjer je bila posebna pozornost namenjena prav ohranjanju geološke dediščine. Leta 2000 je bila ustanovljena Evropska mreža geoparkov (European Geopark Network – EGN), ko so se vanjo povezali prvi štiri geoparki iz Francije, Grčije, Nemčije in Španije. Danes je vanjo vključenih 32 geoparkov iz 13-ih evropskih držav. Namen povezovanja je poleg varovanja in promocije geološke dediščine tudi povezovanje evropskih držav pri izmenjavi dobrih praks, informacij in izkušenj pri varstvu geološke dediščine. Leta 2001 je mrežo pod okrilje sprejela organizacija UNESCO (Division of Earth Sciences).

Ob nastajanju Geoparka v Idriji smo se v okviru Leader programa povezali s kolegi iz portugalskega mesta Arouche. Istoimenska občina leži 60 km jugovzhodno od Porta, iz katerega prihaja največje število obiskovalcev na obisk in ogled naravnih znamenitosti. Najpomembnejše geološke zanimivosti so preko 465 mio. let stari trilobiti in nenavadna metamorfna kamnina z »živimi kamni«... Nekaj geoloških točk smo si lahko ogledali ob zaključku projekta ter tako vrnili obisk kolegom, ki so si pred tem ogledali idrijske geološke zanimivosti.

Slika 1: Trilobiti, zaščitni znak portugalskega parka Arouche (foto: Bojan Režun)

Skupno smo obiskali francoski geopark Haute de Provence s sedežem v Digne les Bains, kjer so nam organizirali dvodnevno delavnico. Francoski Geopark Reserve Geologique de Haute Provence je največji geopark v Evropi in obsega 2100 km², vključuje kar 55 občin s skupno 46.000 prebivalci. Območje je redko poseljeno, nima industrije, poleg kmetijstva je razvoj turizma najpomembnejša dejavnost, s katero se ljudje preživljajo. Ponaša pa se z bogato več kot 300 milj. letno geološko zgodovino ter izrednimi fosilnimi nahajališči, predvsem amonitov.

Slika 2: Udeleženci iz Slovenije pri znamenitem nahajališču amonitov v okolici Digne les Bains, Francija (foto: Bojan Režun)

Vzdolž poti, dolge okoli 80 km, ki vodi skozi vasi so urejene tri glavne tematske poti, v katere je vključenih okoli 70 informacijskih točk. Slikovite pojasnjevalne table na poljuden način predstavljajo geološke znamenitosti. V okviru geoparka so povezani naravoslovni muzeji, informacijski centri, gostilne, hoteli in lokalne trgovine z domačo obrtjo. Na celotnem območju so trije glavni muzejski centri: Musee Promenade v Digne les Bains, kjer je center Geoparka, Zemlja in čas v Sisteronu in Muzej Siren v Castellanu. V muzejskem centru v Digne les Bains so vključeni razstavniki, vrt metuljev, občasne razstave, izobraževalni center, delavnice za šolske skupine in trgovina. Posebno pozornost vzbujajo umetniški elementi in skulpture, ki so plod sodelovanja umetnikov nameščenih v njihovem ateljeju. Vstop v park je prost, vstopnina je samo za ogled muzejev.

Projekt zasnove idrijskega Geoparka smo predstavili na dveh mednarodnih konferencah na Škotskem in v Nemčiji, kjer smo si tudi ogledali, kako so tovrstni parki urejeni drugje po Evropi.

Prva predstavitev z naslovom »Idrija Geopark Initiative in Slovenia« (B. Režun in M. Stupar) je bila v mestu Ullapool na severozahodnem delu Škotske. Geopark Knockan Crag je eden najboljših primerov predstavitve geološke dediščine v Evropi. Območje je zelo redko poseljeno in skoraj brez industrije.

Zakaj ustanovitev Geoparka v Idriji?

Zaradi edinstvene geološke in druge naravne dediščine. Idrijsko ozemlje leži v geografskem pogledu na stičišču dveh mogočnih gorskih verig Dinaridov in Alp. Tu je na majhnem prostoru nakopičenih veliko naravnih zanimivosti – številne kamnine so razgaljene v imenitnih presekih, ponekod so polne fosilov, opazujemo najrazličnejše tektonske pojave,

izvire, površinske kraške pojave, podzemne jame, soteske, itd.

Vse te posebnosti so v Idrijo že od nekdaj privabliale naravoslovce, ki so bili z Idrijo tesno povezani (Scopoli, Hacquet, Ferber, idr.). V Idrijo so prihajali zaradi Rudnika, imeli so izjemno znanje in tako postavili temelje naravoslovju na Slovenskem. V času njihovega službovanja v Idriji so nastala številna dela s področja geologije, metalurgije, kemije, botanike, ki so aktualna še danes.

Z ustanovitvijo Geoparka bi na izviren način povezali naravno in kulturno dediščino, hkrati pa bi to pomenilo nov zagon za turizem v občini Idrija. V zadnjih letih se namreč soočamo z vedno nižjim obiskom vseh idrijskih znamenitosti. Danes so obiskovalci Idrije predvsem šolske skupine, posamezniki, družine ter razna društva. S poljudno in atraktivno predstavitvijo tovrstne dediščine želimo spodbuditi naravoslovno izobraževanje vseh generacij in povečati zanimanje za obisk ne samo mesta Idrije temveč tudi drugih krajev na Idrijskem.

TEMATSKE POTI V GEOPARKU

Eden izmed pogojev, da je neko območje lahko geopark in mu Idrijsko več kot zadostuje, je tudi veliko število naravnih in drugih vrednot. V letošnjem letu smo izvedli podroben popis geološke dediščine v Idrijski občini, ki je osnova za oblikovanje učnih in tematskih poti. Pri snovanju poti smo upoštevali že obstoječe kolesarske in pohodne poti. Tematske poti bodo vključevale tako geološke, morfološke in hidrološke kakor tudi botanične, zoološke, drevesne in druge naravne posebnosti, torej naravoslovje nasploh. Primerne so za šolske skupine, družine, pohodnike, kolesarje pa tudi za izvedbo terenskih vaj študentom s področja naravoslovja.

Obiskovalcem želimo dvigniti zavest, da bodo opazovali naravo z drugačnimi »počasnejšimi« očmi. Kajti vsi vemo, da moderni človek izgublja stik z naravo, čutimo pa, da to ni prav. Marsikdo bo mogoče pomislil, da je to korak nazaj, istočasno pa razmišlja, kako bi malce drugače izkoristil prosti čas, se sprostil na aktiven način, stran od masovnega turizma. To možnost bo podajal nastajajoči Geopark, istočasno pa učil in izobraževal o naravoslovnih vsebinah.

Po poti živega srebra v mestu Idrija

Središče idrijske zgodbe je eden največjih rudnikov živega srebra na svetu, ki je oblikoval zgodovino Idrije. Osrednji del je prikazan v **Antonijevem rovu**, ki so ga izkopali leta 1500 in ga poimenovali po Antonu Padovanskem, zaščitniku pred nesrečami v jami. Po tem 300 m dolgem rovu so rudarji skoraj pol tisočletja odhajali v jamo in se vračali iz nje. Obiskovalci spoznajo načine rudarjenja in pridobivanja rude skozi različna obdobja ter življenje v rudniku. Antonijev rov je bil muzejsko obnovljen in odprt leta 1994. Doslej si ga je ogledalo 315.000 obiskovalcev.

Z odkritjem bogate cinabaritne rude 22. junija 1508 v **Ahacijevem jašku** so bili postavljeni temelji petstoletnemu neprekinjenemu rudarjenju v idrijski kotlini. V spomin na ta pomemben dogodek idrijski rudarji vsako leto praznujejo svoj rudarski praznik. Posebej slovesno je bilo lani ob 500-letnici odkritja bogate cinabaritne rude. Kljub temu pa ostaja vodnjak na trgu sv. Ahaca, ki simbolično spominja na to odkritje zapuščen in neprepoznaven. Na steni 'Magazina' so že vzdane spominske plošče najpomembnejšim idrijskem

osebnostim, ki jih prav tako zaradi neurejenosti okolice praktično nihče ne opazi. Trg naj bi bil namenjen srečevanju Idrijčanov, z ukinitvijo povsem neurejenega parkiranja in z obnovitvijo celotnega trga s središčno točko okrog vodnjaka pa bi se tukaj ustavili tudi obiskovalci in podoživeli zgodbo o »jašku sreče«.

Mimo mestne hiše se obiskovalci lahko sprehodijo do **cerkve Svete trojice**, kjer je bilo odkrito živo srebro. Po legendi naj bi se škafarju prav tu natekla dragocena kovina v škaf. Marsikateri obiskovalec bi se tu za hip usedel na klopcu ter občudoval »živosrebrni studenec«.

Skozi mestno središče se pot vzpne do **gradu Gewerkeneegg**, kjer je živo srebro pričevalo svojo pot v svet. V prostorih mestnega Muzeja vabi bogata geološka zbirka kamnin in fosilov Idrijskega in Cerkljanskega. Med fosili so seveda najatraktivnejši tisti imenovani po Idriji med njimi amonita *Tirolites idrianus* Hauer in *Trachyceras idrianum* Mojsisovics ter školjki *Posidonija idriana* Mojsisovics in *Triadomegalodon idrianus* Vegh-Neubrandt. Osrednja točka zbirke so bogate cinabaritne rude ter posoda z živim srebrom v katerem plava železna krogla.

Slika 3: *Tirolites idrianus* Hauer (foto: Jani Peternelj)

Slika 4: *Triadomegalodon idrianus* Vegh-Neubrandt (foto: Jani Peternelj)

V upravni zgradbi RŽS Idrija je v rudniški **geološki zbirki cinabaritnih rud, mineralov in kamnin** zbranih nad 800 vzorcev, med katerimi so številni unikatni ter izjemni v svetovnem merilu. Obiskovalci tu slišijo **zgodbo o nastanku idrijskega živosrebrnega rudišča**, ki je znano predvsem zaradi posebnih in bogatih rud, mineraloške sestave ter neobičajno zapletene zgradbe. V strukturnem pogledu sodi med najbolj zapletena rudišča na svetu. Skozi zgodovino so ga številni avstrijski geologi uspešno preučevali, dokončno pa so njegovo

zgradbo rekonstruirali slovenski geologi v sedemdesetih letih preteklega stoletja. Sredi 20. stoletja se je v Idriji izoblikovala doma in v svetu poznana »Idrijska geološka šola« z začetnikom dr. Ivanom Mlakarjem in njegovimi učenci in sodelavci dr. Jožetom Čarjem, dr. Ladislavom Placerjem, Francetom Čadežem in mag. Markom Cigaletom.

Za celotno območje **topilnice rudnika živega srebra** se dokončujejo načrti obnove in revitalizacije topilnice. Tu bo prikazan razvoj žgalništva od najpreprostejših kop v 16. stoletju do izpopolnjenih rotacijskih peči, ki so delovale do leta 1995. Predstavljena bo celotna pot od rude do kapljic živega srebra in obširna razstava o živem srebru ter njegovem vplivu pridobivanja in uporabe na okolje in človeka. V separaciji bo imel svoj sedež **Informacijsko-raziskovalni center za živo srebro (IRC-Hg)**.

Pojdimo raziskovat naravne znamenitosti v okolico Idrije

Naravoslovna učna pot ob Rakah »po poti idrijskih naravoslovcev«

Pot ob Rakah je lahko samo prijetna sprehajalna pot ob levem bregu Idrijce, od mestnega roba Idrije do Divjega jezera, dolga 2,5 km. Ker pa se tu prepletajo številne naravoslovne in tehnične zanimivosti, je zanimiva tudi kot učna pot. Na začetku Rak je urejen Scopolijev vrt ustanovljen v čast prvih idrijskih zdravnikov, farmacevtov, botanikov in raziskovalcev, ki so od 18. st. naprej prihajali v Idrijo. Rake so zgradili zaradi Rudnika, ki so kar 350 let dovajale vodo na velika lesena nadlivna kolesa ali kamšti. Ob poti se nam razkrije zgodovina kraja, pestra kamninska zgradba ozemlja, spomladanske cvetlice, stoletna drevesa in gozdne združbe. Ves čas nas spremlja reka Idrijca z visečimi mostovi, ki so jih mojstri zgradili zaradi plavljenja lesa nad gladino Idrijce. Po polovici prehojene poti nas odžeja voda znamenitega studenčka; to vodo so rudarji včasih rabili za izdelavo geruša.

Slika 5: Viseči most čez Idrijco (foto: Jože Hanc)

Peš po južnem obrobju Idrije

Nenavadna zgradba in številne pisane kamnine, ki jih opazujemo na območju Idrije, so posledica zapletenih tektonskih dogajanj pred približno 230 mil. leti.

Pot po južnem obrobju idrijske kotline je namenjena spoznavanju strukturne zgradbe rudišča, različnih kamnin, tektonike idrijske okolice in krasa ter posledicam večstoletnega rudarjenja. Zadnji del poti vodi čez Gladke skale in skozi Rupe, kjer opazujemo močno zakrasele spodnjekredne apnenice. Tu najdemo številne vrtače in druge kraške oblike, ki nas

spremljajo vse do predmestja Grape.

Geološka pot na Rejcov grič

Pot na Rejcov grič je geološko najbolj zanimiva in poteka skozi Jurčkovo grapo, Češnjice in naprej proti Kanomeljskem Razpotju in Rejcu, od tu pa se spustimo v dolino Nikove pri Bevku. Opisal jo je že dr. Ivan Mlakar v knjižici Geološki izleti po Sloveniji. Na tej poti si obiskovalec lahko ogleda prav vse kamnine, ki gradijo idrijsko ozemlje – od najstarejših karbonskih skrilavcev, ki so nastajale pred kakimi 300 milj. leti, do najmlajših paleoceno-eocenskega fliša, ki so stare 'le' od 55 do 35 milj. let. Odnos med kamninami je silno zapleten, kar je posledica močne tektonike.

Na vrhu Kanomeljskega Razpotja se odpre čudovit pogled na znameniti Idrijski prelom, ki je eden najpomembnejših prelomov v južnoalpskem prostoru, viden tudi na satelitskih posnetkih.

Slika 6: Pogled na Idrijski prelom s Kanomeljskega Razpotja (foto: Jože Čar)

Krajinski park Zgornja Idrija

Leta 1993 je občina Idrija ustanovila Krajinski park Zgornja Idrija. Razgibani svet, ki sta ga izdolbli Idrija in Belca skozi tisočletja nam razkriva čudovite soteske, geološke preseke, slapove in izvire odlične vode.

Ob obrobju globoko zakrasele Črnovrške planote leži skrit pod prepadnimi stenami kraški izvir Divje jezero. Voda priteka iz potopljenega rova, ki se prične pod navpično skalno steno pod jezersko gladino.

Na območju krajinskega parka se menjavajo prepustne in neprepustne kamnine različne trdnosti oziroma obstojnosti, starosti, barve in oblike. Poleg najstarejših karbonskih skrilavcev spoznamo še vse triasne člene, kredne apnence ter eocenske plasti. Celo magmatske kamnine lahko najdemo. Izredno zanimivi so Tratnikovi usadi, razgaljeni preseki karnijskih plasti glinavcev, peščenjakov in apnencev, v katerih je pogost jaspisni konglomerat. Le nekaj deset metrov naprej se pred nami odpre golica ladinjskih plasti. Pogled nanje je zaradi menjave rdečih in zelenih tufskih glinavcev ter apnencev prav imeniten.

Slika 7: Tratnikovi usadi (foto: Martina Stupar)

Slika 8: Ladinijske plasti (foto: Mojca Kavčič)

Z nazivom naravni spomenik se ponaša še Kramaršca s svojimi slapiči in Suha Idrijca, ki skupaj tvorita enkratni naravni kompleks.

Svojestven pojav so mraziščne vrtače (vrtači pod Petelinovim vrhom), kjer lahko opazujemo izrazito inverzijo, tako temperaturno kot vegetacijsko. V parku najdemo rastišča mnogih posebnih rastlin naše flore (npr. idrijskega jegliča, kranjskega jegliča, avriklja, lepega čveljca, kranjske in brstične lilije, bodike, širokolistne bodike in tise).

Vojsko

Ni je lepše poti na Vojsko, kot skozi Krajinski park Zg. Idrijca, mimo klavž in ostalih naravnih posebnosti.

Še nekaj metrov naprej po cesti in pred nami se odprejo odprta prostranstva Vojskega, čudovitega sveta, kjer čas še teče počasneje. Tu se je mogoče še ustaviti, se umiriti in globoko zadihati svež zrak ter se zazreti v naravo, užiti trenutek brez občutka, da se ti nekam mudi.

Vojskarska planota skriva zanimivosti, ki pričajo o bogati zgodovini, kot so npr. Partizanska tiskarna Slovenija, spomenik na Vojščici, spominska tabla pri Gnezdu, ipd. Bogato

zgodovinsko izročilo in naravne lepote so na enem mestu dostopne v Gačniku, kjer si je pri domačiji moč ogledati zbirko domačih orodij in staro kovačijo ter imenitne slapove v soteski. Prav tako pa naravna bogastva pričajo o pestrosti geološke preteklosti; na ogled ponuja pisane kamnine različnih starosti in nastankov. Prav tako z izjemno morfološko pestrostjo, raznimi uvalami, skalnimi samotarji, slapovi, poskrbi za zanimiv sprehod po planoti. Kakor da planota še ni dovolj visoko, se nad njo dvigajo še nekateri razgledni vrhovi, Rovtarjev vrh, Jelenk in najvišji Hudournik, ki ponujajo izredne panoramske razglede.

Slika 9: Vojsko (foto: Aleksander Šinkavec)

Prav tako Vojsko vabi tudi pozimi s številnimi tekaškimi progami in smučiščem, da se naužijemo sonca in razgibamo celo telo. Vojsko ponuja številne možnosti ljubiteljem pohodništva, planinarjenja, kolesarjenja, ljubiteljem zgodovine, narave, življenja nasploh.

Pot v osrčje Trnovskega gozda

Iz Vojskega stopimo lahko v osrčje Trnovskega gozda. Preden pa zapustimo Krajinski park se nam na ogled ponuja del prvobitne narave, del ki se je izognil 400-letnemu človekovemu gospodarjenju z idrijskimi gozdovi – pragozd Bukov vrh, ki leži v vrtači na severnem robu Trnovskega gozda na nadmorski višini 1314 m. Smrekova draga je primer globoke vrtače z mrzliščem na dnu, kjer uspeva med rušjem še nekaj drugih vrst alpskega rastja, znanega sicer z najvišjih alpskih vrhov. Posebna je tudi je Velika ledena jama, od kjer so led v preteklih stoletjih vozili celo v oddaljeni Egipt.

Kakor lahko iz Vojskega prehajamo v Trnovski gozd, je pot možna tudi v obratno smer. Tako lahko marsikaterega obiskovalca Trnovskega gozda prepričamo, da je vredno svoj obisk raztegniti tudi do Vojskega ali pa še dlje v Idrijsko območje.

Skozi dolino Kanomljice, na Oblakov in Lokvarski vrh

V dolini Kanomljice je skritih kar nekaj geoloških posebnosti, ki so redko obiskane. Označena pešpot, se povzpne iz doline Kanomljice proti Idrijskim kriticam do slapu v Govšku. Spomladi tu v skalah zacveti kranjski jeglič.

Na začetku Gorenje Kanomlje leži okrog 300 m dolga, težko prehodna soteska V Klamah. Oblikovala se je v močno pretrtih spodnjekrednih apnencih. Kanomljica tu ponikne in po nekaj sto metrih ponovno priteče na površje v močnem Izviru pri Šinkovcu, le nekaj deset metrov nad ribogojnico. Na dolino je skritih več kraških brezen in jam npr. vodna jama pod

Studenčkom leži pod Vojskim v strugi Klavžarice. Za obnovljenimi Kanomeljskimi klavžami leži težko dostopen slap na Klavžarici, ki je najvišji slap na Idrijskem.

Iz Oblakovega vrha lahko uživamo v imenitnem pogledu na Idrijski prelom. Od tam proti Pisanicam izdajajo vulkanske kamnine (diabazi, keratofirji, bazaltni tufi zelene, vijolične in rdeče barve,...). Pred 230 milijoni let je bilo to območje vulkansko aktivno. Vulkan, ki je bruhal lavo in pepel, leži – kot kažejo geološki podatki – nekje pod Šentviško planoto in je prekrit z več sto metrov debelimi mlajšimi dolomitnimi kamninami.

Če se iz od Pisanc povzpemo še na Lokvarski vrh, bodo pogledi, ki se nam odprejo na Cerkljansko hribovje in Julijske Alpe poplačali ves trud.

Godovič - notranjsko podolje

Pod hribom Jelenšek (817m) se med polji in gozdovi razprostira vas Godovič, ki leži na planotastem zakraselem svetu, za katerega so značilne vrtače s ponikalnicami in jamami. Ogled združimo s prijetno kolesarko potjo po planotastem svetu. Ob poti na Medvedje Brdo si pri kmetiji Pesek ogledamo sledove stopinj dinozavra, odtisnjene v dolomitu iz zgornjega triasa, starimi več kot 200 milj. let. V bližini kmetije Cestnik v smeri proti Črnemu Vrhu raste naravna znamenitost kačja smreka z značilno zavitimimi vejami. Za poletno kopanje je »šebalski bajer«, naravno kopališče s prijetno okolico.

Črnovrška planota in Zadloško polje

Se na eni strani strmo spusti v dolino Idrijce, na drugi strani se strmo dviguje v hribovito verigo z razglednimi vrhovi Javornikom, Čelkovim vrhom, Veliko pečjo, Špikom, Špičastim vrhom, od koder se ponujajo izredni pogledi od Tržaškega zaliva do Triglava. Pester izbor kamnin in lepo razvit kras z uvalami, vrtačami, škrapljami so lepa vsebinska dopolnitev pohodnim ter kolesarskim potem. S kolesom se je moč odpraviti na kakšnega izmed okoliških razglednih vrhov, lahko pa se iz Zadloga peljemo po obrobju Črnovrške planote do francoske ceste ali do Godoviča in potem nazaj v Črni Vrh, se spustimo do Idrijske Bele in se poleti osvežimo v naravnem kopališču Na Lajštu. Tudi pozimi kraj tradicionalno ponuja številne možnosti za športno udejstvovanje, od smučanja, teka na smučeh, sankanja, do prijetnega sprehoda po čudoviti zasneženi pokrajini.

Slika 10: Pogled z Velike Peči na Črnovrško planoto (foto: Mojca Kavčič)

Po planotastem svetu Ledin, Gor in Dol

Iz Spodnje Idrije se povzpne slikovita panoramska cesta na Ledinsko planoto. Nad njo se dvigata razgledna vrhova Sivka (1108) in Gradišče (998 m), z razgledom na primorsko in gorenjsko stran. Iz Pečnika vodi strmo navzdol steza do opuščenih, deloma že podrtih »Pečniških malnov« v Peklenski grapi, ki so bili prvič omenjeni v loškem urbarju 1318. leta.

Na zakraselem območju Ledinske planote so značilne vrtače, suhe kratke dolinice ter številne ponikve, ki dajejo krajini značilen videz.

Slika 11: Tomaževa miza (foto: Mojca Kavčič)

Iz Zavrata se v smeri proti Žirem pot spusti v dolino Sovre. Nad strugo reke so za obiskovalce vedno privlačne kraške Matjaževe kamre z več vhodi, skozi katere je v davnini tekla voda in v katerih so živeli naši paleolitski predniki. Nad Ravnami označena pešpot pripelje do nenavadne »Tomaževa mize«. Iz plasti dolomita se je z erozijskimi procesi oblikovala struktura v obliki mize.

Pot skozi Dole poteka po valoviti pokrajini. Na robu planote nad Idrijo leži staro naselje Gore. Tu ob številnih izdankih najdemo pisan srednjetrojni konglomerat, ki sega v globino celo do 400 metrov. Na robu planote je s Kovačevega Rovta res enkratni pogled na Idrijo.

Vrnemo se na izhodiščno točko v Idrijo, bogatejši za marsikatero spoznanje povezanosti žive in nežive narave.

Zaključek

Idrija z izjemno naravoslovno in tehniško dediščino zavzema pomembno mesto v evropskem prostoru. Ima torej vse naravne danosti ter pogoje, da z dobrim medsebojnim sodelovanjem razvije in poveže dejavnosti v Geoparku.